

„Voor lezers buiten het boekvak het volgende:” (zegt de schrijver in zijn „Verontschuldiging, inleiding en opdracht”). Het te koop aanbieden van koopwaar rechtstreeks aan den verbruiker noemt men „venten”, of in Zuid-Nederland „leuren”. „De term bestaat voor elk handelsartikel, behalve voor het boek waar het colporteur, d.i. aan den hals ronddragen wordt. Hij die het land afliep met nieuwstijdingen, almanakken of volksboeken en zijn koopwaar in een bak uitgesteld om den hals droeg, was de „colporteur”. Deze naam wordt in Nederland nog gegeven aan den reiziger die op stalen of spicimen boeken tracht te verkoopen, die gewoonlijk geen enkele boekhandelaar voor eigen rekening durft te bestellen”.

Dit boekje dus behelst gedenkschriften van een colporteur. Een geminacht ras, dat der colporteurs, niet waar? De onbekende die op alle mogelijke wijzen tot u door te dringen tracht, en als hij u te pakken heeft bijna niet aflaten wil, of gij moet het dure boek bestellen dat hij u aanbiedt, dien onbekende heet gij een onbescheidene, een lastigen indringer. Toch is deze opvatting vooral in haar algemeenheid, onjuist en onbillijk. In de eerste plaats, gij vorstelijke individualisten, hebt gij allen wel het recht, u zelf zoo ongenaakbaar te willen maken en boos te zijn als een onbekende u eenige minuten storen komt? Zijn uw oogenblikken werkelijk zoo kostbaar? In geestelijke praestatie of alleen in... geld? In 't laatste geval, schaamt ge u dan niet een heel klein beetje over uw... laat ons zeggen: onvrijgevigheid.

Kijk eens, er zijn werkelijk onaangename, zelfs onfatsoenlijke colporteurs. Maar er zijn er ook die eerlijk en ijverig hun werk verrichten. En dat werk is vaak zeer goéd werk. Er zijn nu eenmaal boeken, van omvang en waarde, die alleen door colporteurs te verkoopen zijn. Zonder colporteurs dus zouden zulke boeken eenvoudig niet uitgegeven kunnen worden. Zoudt gij dat een wenschelijke toestand vinden? Immers

neen! Welnu, aanvaard dan den colporteur en stel u zelf niet op zoo'n „profijtertje”, dat gij geen vijf minuten missen kunt om te bezien wat hij u aanbiedt — en gij immers volstrekt niet te koopen behoeft. Of vreest ge uw eigen zwakheid en zijt ge daarom boos op den... verleider?

De heer Jos. Goudswaard is wel een zeer bijzondere colporteur. Ten eerste kan hij aardig, levendig schrijven en weet hij verbazend veel mensch-teekenende dingen te vertellen. Maar ten tweede is hij een man, die een zoo ondankbaar en geminacht vak als dat van colporteur-met-boeken heeft gekozen uit liefhebberij, wat zeg ik, uit geestdrift voor het mooie boek. Ziehier een man die — hij vertelt het zonder eenigen ophef — liever nu en dan hongert dan dat hij zijn verzamelingen van mooie en curieuse zaken aantasten of het verzamelen opgeven zou. Het met colportereen zuur verdiende geld gebruikte hij hoofdzakelijk om zelf dingen te koopen die hem een geestelijke vreugde bezorgden. Kent ge veel zulke types?

De heer Goudswaard, een Nederlander van origine, placht zijn vak uit te oefenen in België, in Vlaanderen vooral. Zelfs is hij meer Vlaming geworden dan Noord-Nederlander gebleven. En nu heeft de oorlog hem uit zijn werk gerukt. Want om 't zelfde in Nederland te doen, hij is er ongeschikt voor. Wie eenmaal aan de gemoedelijk-joviale Vlamingen is gewend kan het niet gemakkelijk meer vinden met de stugge, van zich afbijtende Hollanders. Werkeloos en arm is de heer Goudswaard geworden (zijn verzamelingen niet te na gesproken!) en is het nu niet verbazend aardig, dat hij geenszins bij de pakken neerzitten ging, maar, om wat te verdienen, en misschien ook wel uit leutigen drang, dit grappige boekje schreef. Hij vertelt er in van ontmoetingen met menschen die ons allen interesseeren, met Guido Gezelle o.a. Koopt het, stugge Hollanders, en „jeunt” u aan den geest van dezen Belg par droit de conquête!

H. R.